

Vendégjáték – Pesten

Lukács Andor és Lázár Kati a Marat/Sade-ban

MTI FOTÓ — ILOVSKY BELA FELVÉTELE

Amikor annak idején, lassan húsz éve már, először adták elő nálunk Peter Weiss hosszú című drámai játékát Marat-ról és Sade-ról, az joggal volt nevezhető színházi szenzációnak. *Marton Endre*, aki nem sokkal ősbemutatója után rendezte meg a budapesti Nemzeti Színházban a Svédországban élő német író forradalmi szellemű, vitára is ihlető művét, több Lorca-dráma színpadra állítása mellett éppen ezzel került be a magyar színházi alkotók legelső sorába. Úgy éreztük akkor, hogy ezt a felzaklató darabot nem is lehet hitelesebben — s ha úgy tetszik, „magyarabbul” — a közönség elé vinni.

Nem feledtette Marton és társulata érdemeit, amikor, évek múlva, filmen láttuk viszont azt a nagyszerű színpadi előadást, amit *Ariane Mnouchkine* rendezett Párizsban. Új élményt adott ez a „színházi film”, bizonyítva, hogy egy igazi színműnek lehetnek különböző módon hiteles előadásai is. És azt is, hogy ez nemcsak a rendező — és a rendezés — egyaránt magas színvonalából és szempontjainak különbözőségéből fakad, hanem abból is, hogy mikor és hoi újítják fel azt a bizonyos művet. Abba a sajátos „partitúrába”, ami egy jelentős színmű, megszólaltatásakor belehangzanak a legkülönbözőbb „hangszerek” — színészek, jelmezek, maga a színpad —, de még azok is, akik nézik az előadást.

Ács János, a kaposvári Csiky Gergely Színház fiatal rendezője nemcsak azért rendezte több szempontból másképpen a *Marat/Sade*-ot, mert például *Görgey Gábor* dalszövegfordításait *Eörsi István* több strófával kiegészítette, hanem mert máskor és máshol szólaltatta meg a mű egészét. És a kaposvári — meg gödöllői — közönség után most a budapestiek is sok tapssal jutalmazták a jugoszláviai nem-

zetközi színházi fesztivál előtt a *Vígszínházban* vendégszereplő kaposváriakat.

Hiba volna egy mindenképpen túlhaladott vitát („vidék vagy Budapest?”) felújítani, amikor e vendégszereplés alapján megállapíthatjuk: a kaposvári Csiky Gergely Színház, úgy látszik, megőrizte azt a „hagyományát”, hogy nem ismer merevítő hagyományt. Ahogy *Marton Endre* vagy *Ariane Mnouchkine* remek rendezései nem kötötték meg *Ács János* és a színészek kezét — még abban a vonatkozásban sem, hogy éppen az ellenkezőjét csinálják, mint ami a jelzett produkciókban volt látható —, úgy *Gothár Péter* is szuverénül rendezte meg *Szomorj Dezső Hermelinjét*. Azt a darabot, amelynek előadása — mondhatni egyedül az elmúlt évtizedekben bemutatott *Szomorj*-művek közül — annak idején ugyancsak jogos siker volt; *Ádám Ottó* szellemes, okos kezdeményezése. *Gothár* és alkotótársai most a pesti közönség előtt is bebizonyították: *Szomorj* vonatkozásában sem igaz, hogy „megáll az idő”. (Reméljük, hogy a gyengébb, nem-úttörő *Szomorj*-előadásoknak is akad majd — korigáló szellemű — folytatása.)

De Koltai Róbert is aktualizálgatást mellőző újszerűséggel rendezte meg *Georges Feydeau* hagyományos bohózatát, a *Tökfilkót*. A kitűnő színész sok mesterségbeli tapasztalatát, hatásismeretét kamatoztatta, ezúttal egy előadás vezénylésében.

Még vázlatosan sem értékelést, csupán jelzést adhattunk itt egy nem mindennapi vendégjátékról. Amelynek „üzenete” talán úgy foglalható össze, hogy a színház — minden műfajában — akkor nyújt igazi élményt, ha a színházi alkotók még a régi darabok szövegére is úgy tekintenek, mintha azt éppen most és éppen számukra írták volna.

A. G.